

Сдружение, вписано в РЮЛНЦ
на Р България
ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
гр. Варна, ул.Охрид N 24-26, ет.1
office@blsaceu.eu

Asociație înregistrată în Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediu și adresă de conducere:
Mun. Varna, str. Ohrid N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА

21 февруари 2025 г.

ФОКУС ГРУПА 2: Класификация на производствените зони за събиране на двучерупчести мекотели съгласно хигиенните разпоредби

На 21 февруари 2025 г. се проведе среща на Фокус Група 2, посветена на класификацията на производствените зони за събиране на двучерупчести мекотели съгласно изискванията на хигиенното законодателство.

Срещата се проведе в хибриден формат – присъствено в Констанца и онлайн чрез платформата Zoom. В нея участваха членове на BISAC и представители на институции и администрации от двете държави, сред които: д-р Димитър ДИМИТРОВ – директор на Дирекция "Опазване на околната среда" в България, г-н Стоян КОТОВ – директор на Дирекция "Рибарство и аквакултури", г-жа Михаела ВЕЛИНОВА – представител на Дирекцията по Общата политика в областта на рибарството и аквакултурите, г-жа Димитрина ЧАКЪРОВА – представител на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) – България, г-н Константин ПЕТРОВ – представител на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM) и г-н Саввас КАФУРИС – представител на ГД MARE.

Срещата беше открита от д-р Йордан ГОСПОДИНОВ, председател на BISAC.

Д-р Й. ГОСПОДИНОВ представи темата на фокус групата, направи кратко въведение и даде думата на д-р Виктор НИЦА – ръководител на отдел "Живи морски ресурси", председател на Научния съвет на INCDM и директор на Демонстрационния център по аквакултури на ФАО/ГКРСМ.

Представеното проучване, озаглавено "Микробиологична класификация на производствените и релокационни зони на живи двучерупчести мекотели в Румъния", е разработено в сътрудничество с д-р Магда НЕНЧИУ, изследовател в Националния институт по морски изследвания и развитие "Григоре Антипа".

Д-р Виктор НИЦА направи въведение в системата за класификация на зоните за живи двучерупчести мекотели. Той подчерта, че след извършване на цялата процедура по класификация, се вземат проби и зоните се определят въз основа на микробиологични критерии. В резултат на този процес могат да се дефинират три класа зони, като нивото на микробиологично замърсяване варира. Д-р Ница подчерта, че тези класификации не отразяват наличието на определени видове, а единствено степента на микробиологично замърсяване. Така е възможно две от зоните да попаднат в клас А – много чисти води, а една в клас В – което означава, че всички двучерупчести, събрани от тази зона, трябва да преминат процес на пречистване, преди да бъдат разрешени за консумация от човека.

Съгласно Регламент (ЕС) 2019/627 класификацията на зоните се прилага за три вида дейности:

- производство (аквакултури – контролирано отглеждане на мекотели);
- събиране (екстракция на мекотели от естествените им местообитания);
- релокация (например преместване на мекотели от зона клас В в зона клас А, където те могат да преминат през естествен процес на самопречистване).

Следователно класификацията е валидна независимо от извършваната дейност – аквакултура, събиране или релокация – и се изразява чрез етикети А, В или С.

Следователно е възможно в една и съща зона от клас А да съществуват както аквакултурна ферма, така и зона за събиране, разположена на различно място, но която се ползва от същата санитарна класификация.

Д-р НИЦА подчертава, че за микробиологичната класификация на зоните за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели в Румъния отправната точка е европейската законодателна рамка, а именно Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/627 на Комисията, който определя специфичните изисквания относно класифицирането на зоните за производство и преместване за живите двучерупчести мекотели.

Съгласно член 18, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета, компетентните органи носят отговорност за определяне на разположението и границите на зоните за производство и преместване, както и за тяхната микробиологична класификация.

Компетентните органи класифицират зоните за производство и преместване, от които разрешават събирането на живи двучерупчести мекотели, в зони от клас А, В и С, в зависимост от нивото на фекално замърсяване. Преди класифицирането на зона за

производство или преместване, компетентните органи извършват САНИТАРНО ПРОУЧВАНЕ, което включва:

(а) инвентаризация на източниците на замърсяване от човешки или животински произход, които могат да представляват източник на замърсяване на производствената зона;

(b) анализ на количествата органични замърсители, отделяни през различни периоди на годината, в зависимост от сезонните колебания на човешката и животинската популация в речния басейн, от валежите, от пречистването на отпадъчни води и др.;

(c) определяне на характеристиките на разпространение на замърсителите въз основа на известните модели на морски течения, батиметрията и приливно-отливния цикъл в производствената зона.

Що се отнася до МИКРОБИОЛОГИЧНИТЕ СТАНДАРТИ, съгласно Регламент 627/2019, нивото на фекално замърсяване се определя чрез санитарно проучване, извършено за предварително определен период (като се отчитат сезонните колебания и източниците на замърсяване) в съответната зона, което задължително трябва да включва програма за вземане на проби за определяне на замърсяването с индикаторната бактерия *E. coli* от местата, където вероятността за замърсяване е най-висока през периода на вземане на проби.

Референтният метод за анализ на индикаторната бактерия *E. coli* е техниката за определяне на Най-вероятния брой (Most Probable Number – MPN), определена в стандарт EN/ISO 16649-3/2015. Трите класа, в които могат да бъдат класифицирани зоните, са А, В или С.

Клас	Стандарти	Необходимо третиране след събиране за намаляване на микробиологичното замърсяване
А	Пробите от живи двучерупчести мекотели от тези зони не трябва да надвишават, в 80% от събраните проби по време на мониторинговия период, 230 <i>E. coli</i> на 100 g месо и вътрешновалвна течност. Останалите 20% от пробите не трябва да надвишават 700 <i>E. coli</i> на 100 g месо и вътрешновалвна течност.	Нито едно
В	Живите двучерупчести мекотели от тези зони не трябва да надвишават, в 90% от пробите, 4 600 <i>E. coli</i> на 100 g месо и вътрешновалвна течност. В останалите 10% от пробите, живите двучерупчести мекотели не трябва да	Пречистване, преместване или термична обработка чрез одобрен метод

	надвишават 46 000 <i>E. coli</i> на 100 g месо и вътрешновалвна течност.	
С	Живите двучерупчести мекотели от тези зони не трябва да надвишават 46 000 <i>E. coli</i> на 100 g месо и вътрешновалвна течност.	Преместване или термична обработка чрез одобрен метод

Д-р НИЦА подчертава, че компетентните органи извършват периодичен мониторинг на класифицираните зони, с цел да проверят микробиологичното качество на живите двучерупчести мекотели. В случаите, когато резултатите от мониторинга показват, че санитарните стандарти не са спазени, съответната зона се затваря до отстраняване на причината и потвърждаване отново на микробиологичното качество.

Що се отнася до ПРОЦЕСА НА МИКРОБИОЛОГИЧНА КЛАСИФИКАЦИЯ В РУМЪНИЯ, освен липсата на законодателна рамка, която да позволи предоставянето на водни площи за стопанисване, основният проблем, който възпрепятстваше както култивирането, така и събирането на двучерупчести мекотели от природната среда в Румъния до 2020 г., беше липсата на микробиологична класификация на водите на Черно море.

Д-р НИЦА припомня, че в резултат на многобройни интервенции, извършени от НИНМР от юни 2019 г., с подкрепата на ГФКМ, пред Националната санитарно-ветеринарна служба (ANSVSA), Дирекциите по ветеринарно-санитарен контрол Констанца и Тулча, Националната агенция за рибарство и аквакултури (ANPA), Министерството на околната среда, водите и горите (ММАР), както и Института за диагностика и здраве на животните (IDSA), беше иницирано „Междуведомствено споразумение за класификация на зони за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели“.

Така, в периода януари–март 2020 г., НИНМР изготви „Документално, теренно и хидродинамично проучване с цел установяване и микробиологична класификация на зоните за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели в румънския сектор на Черно море в съответствие с Регламент (ЕС) № 627/2019“, което беше предадено на ANSVSA за стартиране на конкретните процедури по вземане на проби и класификация.

Проучването беше изготвено в съответствие с разпоредбите на Общностното ръководство от 2014 г. относно принципите на добри практики за микробиологична класификация и мониторинг на зони за производство и преместване на двучерупчести мекотели, в съответствие с Регламент 854/2004 (който впоследствие беше заменен от Регламент 627/2019).

ДОКУМЕНТАЛНОТО ПРОУЧВАНЕ включваше:

- ГИС позициониране на морските зони, подлежащи на класификация, спрямо основните ползвания на морското пространство (съгласно Глава 2.3.1 от Ръководството на ЕС/2014)
- Характеристика на зоната за риболов и аквакултури (съгласно Глава 2.3.2 от Ръководството на ЕС/2014)
- Информация относно потенциални източници на замърсяване (съгласно Глава 2.3.2 от Ръководството на ЕС/2014), а именно: зауствания на отпадъчни води и други потенциални източници на замърсяване; земеползване; туризъм и въздействие върху морската и крайбрежната среда; качество на водите за къпане; животни от стопанства; дива фауна.
- Теренни изследвания (брегово проучване) (съгласно Глава 2.3.3 от Ръководството на ЕС/2014)
- Батиметрия и хидродинамика. Циркулация на морските течения (съгласно Глава 2.3.4 от Ръководството на ЕС/2014)

В рамките на БРЕГОВОТО ПРОУЧВАНЕ експертите на НИНМР потвърдиха чрез теренни експедиции съществуването на потенциалните източници на замърсяване, идентифицирани в документалното проучване.

Основните източници на замърсяване, които бяха идентифицирани, са:

- 3 морски пристанища с разнообразни индустриални дейности (Мидия, Констанца и Мангалия);
- 2 плавателни канала (Дунав–Черно море и Порта Алба–Мидия), източници на питейна вода;
- 3 корабостроителници (Мидия, Констанца и Мангалия);
- 1 рафинерия – Rompetrol Rafinare;
- 2 големи града (Констанца и Мангалия) и курорти;
- 3 туристически пристанища; приблизително 30 км облагороден плаж;
- пречиствателни станции за отпадъчни води, от които четири имат директно заустване в Черно море: Rompetrol Rafinare, Констанца Север, Констанца Юг, Ефорие Юг и Мангалия.

По отношение на ИЗВЪРШВАНЕТО НА МИКРОБИОЛОГИЧНАТА КЛАСИФИКАЦИЯ, по време на срещата за стартиране на процеса по класифициране бяха инвентаризирани източниците на замърсяване, посочени в Документалното проучване, изготвено от НИНМР Констанца, бяха обсъдени и позиционирани зоните от интерес за класифициране и беше определена мрежата и програмата за микробиологично пробовземане, необходима за началния етап на класификацията на съответните зони. Пробовземането (събиране на проби от миди) се осъществи с подкрепата на частни оператори, които предоставиха своите плавателни съдове.

След 6 месеца (септември 2020 г.) микробиологичното проучване (за което само лабораториите към Ветеринарно-санитарните дирекции – DSV – са акредитирани) беше финализирано, като компетентният орган (ANSVSA) класифицира и трите зони за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели в румънския сектор на Черно море (Читук–Перишор, Баия Мамая и Аджиджа–Мангалия) в клас А.

В края на 2023 г. Главна дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“ на Европейската комисия (DG SANTE) извърши одит на системата за контрол и първоначалната класификация по отношение на морския ресурс „живи двучерупчести мекотели“, като оценката на Румъния беше положителна. Мисията на DG SANTE беше продължителна – бяха одитирани всички води и цялата система за проверка в Румъния, като резултатът беше благоприятен.

Д-р Йордан ГОСПОДИНОВ поиска допълнителна информация, а именно – каква е честотата на пробовземането след идентифицирането и класифицирането на зони за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели.

Г-н Драгош БУХАЙ отговори, че според опита на екипите на Асоциация Ro Pescador пробовземането се извършва ежеседмично през летния период и веднъж месечно през зимата. Извършват се специфични анализи за тежки метали, биотоксини и E. coli. Честотата е уредена в Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/627 на Комисията относно унифицирани практически процедури за официален контрол върху производството на живи двучерупчести мекотели.

Г-н Людмил ИКОНОМОВ отбеляза, че в България начинът на вземане на проби е представлявал проблем в процеса на класификация на зоните. По-точно – някои проби не са били валидирани не поради технически несъответствия, а защото не са били взети от упълномощено лице, тоест представител на акредитирана лаборатория. Според регламентите не е позволено проби да бъдат вземани от рибар или икономически оператор, освен ако той не е част от акредитирана лаборатория или не е официално определен.

Д-р Виктор НИЦА подчерта, че както в началната кампания за класификация, така и в следващите етапи, пробовземането е извършвано изключително от ветеринарни лекари от акредитирани лаборатории, съгласно съответния стандарт ISO. Проби, предоставени от обучени рибари или определени пробовземачи, могат да бъдат взети под внимание само като допълнителни проби, за по-пълна представа за резултатите.

Д-р Йордан ГОСПОДИНОВ заключи, че това е било много полезна сесия, с ценен практически пример от румънските колеги.

Г-н Саввас КАФУРИС, представител на DG MARE, отправи заключителни думи, изразявайки признателност, че дискусиите са се съсредоточили върху ключови аспекти за бъдещето на сектора: опазване на ресурсите, адаптиране на уредите за събиране и определяне на ефективни мерки за защита, като например периодите на забрана за улов – теми, които

отразяват отговорен подход, ориентиран към дългосрочна устойчивост на риболовните дейности в Черно море.

Тъй като не бяха повдигнати допълнителни въпроси, заседанието беше закрито, а настоящият протокол беше изготвен съответно от г-жа Джентилия БАЛАБАН.

Председател на BISAC: г-н Йордан ГОСПОДИНОВ